

KLASİK KEMENÇE İLE İLGİLİ YAPILMIŞ OLAN LİSANSÜSTÜ ÇALIŞMALARIN İÇERİK YÖNÜNDE İNCELENMESİ

The Analysis Of The Post Graduate Theses On The Classical Kemençe In Terms Of Content

Neşe ÜSTÜNKAYA*

ÖZ

Bu araştırmada, Türkiye'deki üniversitelerde klasik kemençe ile ilgili yapılmış olan lisansüstü tez çalışmaları incelenmiştir. Araştırma yüksek lisans, doktora ve sanatta yeterlik programlarında yapılan tez çalışmaları ile sınırlandırılmıştır. Araştırmanın amacı; geçmişten günümüze kadar klasik kemençe çalgısının tarihine, yapısına, eğitimine ve icra şekline yönelik yapılan tez çalışmalarının tespit edilerek içerik yönünden incelenmesidir. Araştırmanın evrenini Türkiye'deki üniversitelerde klasik kemençe ile ilgili yapılmış olan lisansüstü tez çalışmaları; örneklemini ise klasik kemençe ile ilgili yapılmış olan 32 adet, hazırlanmakta olan 1 adet lisansüstü tez çalışması oluşturmaktadır. Nitel araştırma yöntemi olan doküman analizinin kullanıldığı bu araştırmada veri toplamak amacıyla Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi ve Google Akademik web sitesi linki kullanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen veriler doğrultusunda; klasik kemençe ile ilgili yapılmış olan 22 adet yüksek lisans, 4 adet doktora, 6 adet sanatta yeterlik olmak üzere toplam 32 adet lisansüstü tez çalışmasına, hazırlanmakta olan 1 adet yüksek lisans tez çalışmasına ulaşılmıştır. Bu kapsamda, klasik kemençe ile ilgili en fazla yüksek lisans tez çalışması yapıldığı ve bu çalışmaların içeriğinin klasik kemençenin icra tekniğine yönelik olduğu tespit edilmiştir. Bu araştırmanın, ilgili alanda yapılacak olan bilimsel çalışmalar için kaynak teşkil etmesi ve klasik kemençe çalgısına yönelik yapılan ilk bibliyografik çalışma olması yönüyle önemli olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Klasik Kemençe, Lisansüstü Tezler, Lisansüstü Klasik Kemençe Tezleri, Klasik Kemençe Bibliyografyası, Doküman Analizi

ABSTRACT

In this research, postgraduate thesis studies on classical kemençe at universities in Turkey were examined. The research is limited to thesis studies carried out in master's, doctoral and proficiency in art programs. The aim of this study is to identify and examine the thesis studies on the history, structure, education and performance of the classical kemençe instrument from past to present. The population of the research consists of postgraduate thesis studies on the classical kemençe at universities in Turkey; the sample group consists of 32 studies on the classical kemençe and 1 graduate thesis studies that are being prepared. In this research, where document analysis, a qualitative research method was used, the Council of Higher Education National Thesis Center and Google Scholar website link were used in order to collect data. In line with the data obtained as a result of the research, a total of 32 postgraduate theses, including 22 master's degrees, 4 doctorates, 6 proficiency in art studies and 1 master's theses in preparation have been accessed. In this context, it has been determined that mostly master's thesis studies have been conducted on the classical kemençe and the content of these studies are focused on the performance technique of the classical kemençe. This research is thought to be important as it constitutes a source for scientific studies in the relevant field and as it is the first bibliographic study on the classical kemençe instrument.

Keywords: Classical Kemençe, Postgraduate Theses, Postgraduate Classical Kemençe Theses, Classical Kemençe Bibliography, Document Analysis

Bibliyografya/Bibliography Geliş Tarihi/Received Date: 15.10.2023 **Kabul Tarihi/Accepted Date:** 09.05.2024

* **Sorumlu Yazar/Corresponding Author:** Bursa Uludağ Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Müzik - Türk Müziği Bölümü Doktora Öğrencisi, neseinn@hotmail.com, ORCID: 0000-0003-1684-7305

EXTENDED ABSTRACT

It is known that the classical kemençe instrument, performed in classical Turkish music, is less popular among performers than other instruments of Turkish music, due to its different performance technique and narrow sound field. Due to the scarcity of studies on the classical kemençe instrument, which is also called Istanbul kemençe, armudi kemençe, fasıl kemençe and nail kemençe, and the deficiencies in the introduction of this instrument, classical kemençe can still be confused with other types of kemençe today.

In this context; it is seen that studies have been carried out by different researchers examining different areas of classical kemençe, such as its history, structure, training and performance technique, in order to contribute to the importance, development and transmission of the classical kemençe instrument from generation to generation.

Issues such as the fact that the classical kemençe instrument has a deep-rooted history and the process of development and change from past to present have led relevant researchers to examine the kemençe from a historical perspective. What the instrument looks like structurally, what it is made of and its formal features have shed light on the studies on the structure of the classical kemençe. Although the transfer of classical kemençe from generation to generation, the need for teaching methods and the meşk system contribute to the education of the instrument, the form of performance, the use of expression elements and the determination of the elements that reveal the performance attitude have enabled studies on the performance technique of kemençe. In this study, it was examined which area of the classical kemençe instrument the researchers focused on in postgraduate thesis studies written at universities in Turkey.

The aim of the study is to identify postgraduate thesis studies on the history, structure, training and performance technique of the classical kemençe instrument and analyze their content. In accordance with this purpose; it is aimed to reveal the issues that are missing in the field of classical kemençe and that can contribute to the relevant literature, and to direct researchers who want to conduct scientific research in the relevant field to less studied areas. This study also aims to serve as a resource. It is thought that this study is important in that it is the first bibliographic study on classical kemençe that the postgraduate thesis studies done in universities in Turkey are systematically analyzed and then collected under a single study that will shed light on new studies on classical kemençe.

This study is a study using qualitative research methods and techniques. Document analysis method was used to collect and analyze the data obtained in the study. The study is limited to master's, doctoral and proficiency in arts thesis studies conducted on the classical kemençe instrument in universities in Turkey. Council of Higher Education National Thesis Center and Google Scholar website links were used to collect data. In line with the collected data; information including the name of the thesis about the classical kemençe instrument, the author of the thesis, the year the thesis was written, the university and institute where the thesis was written and the field of the classical kemençe instrument the thesis was written for are listed chronologically and shown in a table. These data were analyzed in detail under subheadings prepared in parallel with the content of the thesis in the findings section of the study.

As a result of the literature review conducted during the study, a total of 32 postgraduate theses, including 22 master's degree, 4 doctoral and 6 proficiency in arts studies, were reached by different researchers on the classical kemençe instrument. In addition to these studies, it has been determined that there are one master's theses that are

being prepared cover the performance technique, history and structure of the classical kemençe instrument. The topics covered by the theses written on the classical kemençe instrument to date are grouped and detailed under four subheadings in the study. Under the title of studies on the performance technique of the classical kemençe instrument; theses in which the performances and performance techniques of the leading performers of the classical kemençe instrument in Turkey were studied, and the performance techniques in the kemençe instrument were analyzed and examined. Under the title of studies on the education of the classical kemençe instrument; theses containing the methods and studies used to ensure the transmission of the classical kemençe instrument from generation to generation were examined. Under the title of studies on the structure of the classical kemençe instrument; theses discussing the structure of the classical kemençe instrument, one of the stringed instruments of Turkish music were examined. Under the title of studies on the history of the classical kemençe instrument; theses that investigate the historical origins of the classical kemençe instrument and explain the development stages of this instrument have been examined.

Although the classical kemençe instrument has a deep-rooted history and distinctive structural features, when the data obtained in the study are examined, it has been determined that thesis studies on the history and structure of classical kemençe are less than the thesis studies on the performance technique and training of kemençe. When we look at the postgraduate thesis studies on the history and structure of the classical kemençe instrument, it is seen that there are generally master's and doctoral theses, but no proficiency in art thesis has been found in this field. When the postgraduate thesis studies on the training and performance technique of the classical kemençe instrument were examined, it was determined that there were all master's, proficiency in arts and doctoral thesis studies in the relevant field.

In this study, when the available information of the one master's thesis studies being prepared on classical kemençe is examined, it is seen that they are interdisciplinary studies covering subjects such as the history, structure and performance technique of classical kemençe. It is thought that these studies can bring different perspectives on the classical kemençe instrument and contribute positively to the field.

Bilimsel araştırma; bilimsel yöntemler kullanılarak bir konuya açıklık getirmek, bir sorunu çözüme kavuşturmak ve bilinmeyen olay ve olguları ortaya çıkarmak amacıyla yapılan çalışmalar olarak tanımlanabilir (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2011: 3). Bilimsel araştırmalarda, ilgili alanda nitelikli bir çalışma ortaya koyabilmek adına literatür taraması yapılması ile birlikte daha önce yapılan çalışmaların konu, içerik, yöntem ve sonuç bakımından incelenerek elde edilen bilgilerin bir arada sunulması önem arz etmektedir.

Bilimsel araştırmalar, çalışma yapılan diğer alanlarda olduğu gibi müzik alanında da önemli bir yere sahiptir. Müzik alanında yapılan bilimsel araştırmalar, üniversitelerin konservatuvar, güzel sanatlar fakültesi, müzik eğitimi, müzikoloji gibi ilgili bölümlerinde lisans eğitimini tamamlayarak alanlarında uzmanlaşabilmek ve müzik alanına katkı sağlamak isteyen bireyler tarafından yüksek lisans, doktora, sanatta yeterlik gibi lisansüstü programlar kapsamında sürdürülmektedir.

Lisansüstü eğitimde yüksek lisans programının amacı; öğrencinin ilgili konularda bilgi edinmesini, bilgiyi yorumlama ve değerlendirme özelliğini kazanmasını sağlamaktır. Doktora programı, öğrencinin bilimsel olayları geniş bir perspektif ile inceleyerek sentezleme için gerekli kazanımları sağlamasını amaçlamaktadır. Sanatta yeterlik programı ise sanat alanında bir sanat eserinin başarılı bir performans ile ortaya koyulmasını amaçlamaktadır (YÖK, 2023).

Türkiye'deki üniversitelerde müzik üzerine yapılan lisansüstü tezler incelendiğinde müziğin her alanında bilimsel araştırma yapıldığı görülmektedir. Bu alanlardan biri de çalışmanın temelini oluşturan ve Türk müzikinin en önemli yaylı çalgılarından biri olan klasik kemençedir. Müzik bölümlerindeki lisansüstü eğitimde yüksek lisans, doktora ve sanatta yeterlik programları kapsamında klasik kemençenin icra tekniği, eğitimi, yapısı ve tarihi ile ilgili yapılmış olan tez çalışmalarına rastlanmaktadır.

Klasik kemençe çalgısı, teknik yapısı ve icra şekli bakımından kendine özgü bir nitelik taşıyan; Türk müzikinin üslup ve tavır özelliklerini yansıtan yaylı bir çalgıdır. Klasik kemençe, tırnak yüzeylerinin tellere temas etmesiyle icra edilmekte olup armudî biçimde ve diğer Türk müzikî çalgılarına göre daha küçük boyuttadır. (Eruzun Özel, 2006: 5). Günümüzde üç veya dört telli olarak kullanılan klasik kemençe, iki dizin arasında veya sol dizin üzerinde icra edilmektedir.

Bilimsel çalışmalar dâhilinde literatür araştırmalarına yönelik yapılan çalışmalarda artış görülmektedir. Bu bağlamda birçok alanda yapılan makale, tez gibi araştırmaların tasnif ve analizini kapsayan çalışmalar bulunmaktadır. Literatüre bakıldığında yapılan çalışmalar içerisinde klasik kemençe alanında yazılmış lisansüstü tezleri inceleyen bibliyografik bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışmada, klasik kemençe ile ilgili yapılmış olan lisansüstü çalışmalar içerik yönünden incelenerek alana katkı sağlaması amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Klasik kemençe çalgısına yönelik yapılan yüksek lisans, doktora ve sanatta yeterlik tez çalışmalarını içerik yönünden incelemeyi amaçlayan bu araştırmada doküman analizi yöntemi kullanılmıştır.

Nitel araştırma yöntemi; olayların realist ve bütünsel olarak ortaya konmasına yönelik nitel özellikler içeren ve gözlem, görüşme, doküman analizi gibi nitel yöntemlerin kullanıldığı araştırma yöntemi olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Doküman analizi yönteminde verilere, mevcut belge ve kayıtların analiz edilmesiyle ulaşılmaktadır. Belgesel tarama olarak da adlandırılan bu yöntem, belirli bir konu ve amaca yönelik mevcut kaynakları tespit etme ve inceleme işlemlerini içermektedir (Karasar, 2005).

Evren ve Örneklem

Türkiye'deki üniversitelerde klasik kemeçe çalgısına yönelik yapılan lisansüstü tez çalışmaları araştırmanın evrenini; klasik kemeçe ile ilgili yapılmış olan 32 adet, hazırlanmakta olan 1 adet lisansüstü tez çalışması ise araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu araştırmadaki verilere Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi ve Google Akademik web sitesi linki aracılığıyla ulaşılmıştır. Araştırma için belirlenen konu kapsamında yapılan literatür taraması sonucunda 22 adet yüksek lisans, 4 adet doktora, 6 adet sanatta yeterlik olmak üzere toplam 32 adet lisansüstü tez çalışmasına, hazırlanmakta olan 1 adet yüksek lisans tez çalışmasına ulaşılmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda; klasik kemeçe ile ilgili yapılan tez çalışmaları analiz edilmeden önce tezin adını, tezin yazarını, tezin yapıldığı yılı, tezin yapıldığı üniversiteyi ve tezin klasik kemeçe çalgısının hangi alanına yönelik yapıldığını içeren bilgiler kronolojik şekilde sıralanarak tablo hâline getirilmiştir. Araştırmanın bulgular bölümünde, tablo içinde yer alan bilgiler ışığında, verilerin analiz edilmesine yönelik konular alt başlıklara bölünerek ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. Verilerin analiz edildikten sonra çalışmanın sonuç bölümünde değerlendirilmesiyle çalışma tamamlanmıştır.

Çalışma için belirlenen konu kapsamında analiz edilen lisansüstü tez çalışmaları içerdiği konu bakımından dört başlık altında toplanmıştır. Bunlar:

-Klasik kemeenin icra tekniğine yönelik yapılan alışmalar: Türkiye'de klasik kemeçe ile farklı formlarda yapılan icraların üslup, tavır ve ekol bağlamında teknik açıdan analiz edildiği tez alışmaları

-Klasik kemeenin eğitime yönelik yapılan alışmalar: Klasik kemeenin nesilden nesile aktarımının sağlanması doğrultusunda oluşturulan metot ve yapılan etüt çalışmalarının analiz edildiği tez alışmaları

-Klasik kemeenin tarihine yönelik yapılan alışmalar: Klasik kemeenin tarihi kökeninin ve gelişiminin analiz edildiği tez alışmaları

-Klasik kemeenin yapısına yönelik yapılan alışmalar: Klasik kemeenin yapı özellikleri ve fiziksel değişim-dönüşüm bağlamında analiz edildiği tez alışmaları

BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde toplanan verilere ilişkin bilgiler tablo şeklinde gösterildikten sonra veriler belirlenen konu kapsamında oluşturulan başlıklar altında ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Tablo 1. Türkiye'deki Üniversitelerde Klasik Kemençe ile İlgili Yapılmış Olan Lisansüstü Çalışmalarının Kronolojik Sıralaması

Tez adı	Tez yazarı	Tez yılı	Tez türü	Tezin yapıldığı üniversite	Tez içeriği
Kemençe'nin Tarihi Gelişimi, Kemençe Üzerinde Araştırma ve Düşünceler	Fatoş Önüter	1989	Yüksek Lisans Tezi	İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü	Klasik Kemençenin Tarihine Yönelik Yapılan Çalışmalar
Klasik Kemençenin Tarihi Gelişimi ve Dört Telli Kemençenin Yapımı	A. Tunç Buyruklar	1994	Yüksek Lisans Tezi	İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü	Klasik Kemençenin Tarihine ve Yapısına Yönelik Yapılan Çalışmalar
Tanburi Cemil Bey'in Kemençe İcrasının Özellikleri	Binnaz Başar Çelik	1995	Yüksek Lisans Tezi	İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü	Klasik Kemençenin İcra Tekniğine Yönelik Yapılan Çalışmalar
Tanburi Cemil Bey'in Kemençe ile Eser İcrası Üzerine Bir Çalışma (İcra-Nota Farklılığı)	Aslıhan Eruzun	1997	Yüksek Lisans Tezi	İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü	Klasik Kemençenin İcra Tekniğine Yönelik Yapılan Çalışmalar
Enstrümantasyon Açısından Klasik Kemençe	Mehmet Arif Birecikli	2000	Yüksek Lisans Tezi	İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü	Klasik Kemençenin Yapısına Yönelik Çalışmalar
Kemençe Eğitimi	Beril Çakmakoğlu	2003	Yüksek Lisans Tezi	Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü	Klasik Kemençenin Eğitimine Yönelik Yapılan Çalışmalar
Klasik Kemençede Eğitim Yöntemleri ve Modern İcra İçin Etitler	Neva Özgen	2006	Sanatta Yeterlik Tezi	İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü	Klasik Kemençenin Eğitimine Yönelik Yapılan Çalışmalar
Üç Telli Klasik Kemençe Eğitimine İlişkin Bir Yöntem	Aslıhan Eruzun Özel	2006	Sanatta Yeterlik Tezi	İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü	Klasik Kemençenin Eğitimine Yönelik Yapılan Çalışmalar
4 Telli Klasik Kemençe'nin Türk Müziği'ndeki İcraya Katkıları	Dilber Ersu	2006	Yüksek Lisans Tezi	Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü	Klasik Kemençenin İcra Tekniğine Yönelik Yapılan Çalışmalar
Kemençe, Ney ve Tanbur İçin Orkestral Yazım Tekniği	Ayhan Gunca	2007	Sanatta Yeterlik Tezi	Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü	Klasik Kemençenin İcra Tekniğine Yönelik Yapılan Çalışmalar
Klasik Kemençe'de Geleneksel İcra Teknikleri Üzerine Bir Araştırma	Sevda Özdemir	2007	Yüksek Lisans Tezi	Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü	Klasik Kemençenin İcra Tekniğine Yönelik Yapılan Çalışmalar
Anadolu'dan Balkanlara Armüdi Kemençeler: Tarih, Teknik ve Geleneksel İcrasına İlişkin Karşılaştırmalı Bir Analiz	Gözde Çolakoğlu	2008	Doktora Tezi	İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü	Klasik Kemençenin İcra Tekniğine, Tarihine ve Yapısına Yönelik Yapılan Çalışmalar
Klasik Kemençe Sazında Pozisyon ve Yay Bağlarının İncelenmesi (Saz Semaisi, Peşrev ve Zeybek Formları Üzerinde Parmak Pozisyonları ve Yay Bağları Uygulanarak Bu Çalışmaların Klasik Kemençe Sazına Getireceği Faydaların Belirlenmesi)	Emrah Tuncel	2008	Yüksek Lisans Tezi	Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü	Klasik Kemençenin İcra Tekniğine Yönelik Yapılan Çalışmalar
Alto Kemençe	Çağlar Toptaş	2008	Yüksek Lisans Tezi	İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü	Klasik Kemençenin İcra Tekniğine, Tarihine ve Yapısına Yönelik Yapılan Çalışmalar
Tanburi Cemil Bey'in Klasik Kemençe ile Eser İcrasının Özellikleri	Sevda Sever	2008	Yüksek Lisans Tezi	Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü	Klasik Kemençenin İcra Tekniğine Yönelik Yapılan Çalışmalar
İklîğ-Rebap-Kemençe-Keman: Yaylı Çalgı Evrimi ve Müziği	Alper Tunga Özcan	2008	Yüksek Lisans Tezi	Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü	Klasik Kemençenin Tarihine Yönelik Yapılan Çalışmalar

Çağdaş Çalgı Tekniklerinin Kemençe, Ud, Kanun ve Neye Uyarlanması	Onur Türkmen	2009	Doktora Tezi	İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü	Klasik Kemençenin İcra Tekniğine Yönelik Yapılan Çalışmalar
Cüneyd Orhon'un Kemençe İcrasının Özellikleri	Sercan Halili	2011	Yüksek Lisans Tezi	Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü	Klasik Kemençenin İcra Tekniğine Yönelik Yapılan Çalışmalar
Dört Telli Klasik Kemençe Eğitiminde Usta İcracılığa Yönelik Dağar ve Çalma Önerileri	Filiz Kaya	2012	Sanatta Yeterlik Tezi	Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü	Klasik Kemençenin Eğitimine Yönelik Yapılan Çalışmalar
XX. Yüzyılın İkinci Yarısında Postmodern Yaklaşımlar Gösteren Kemençe Taksimlerinin İncelenmesi	Beste Esen	2014	Sanatta Yeterlik Tezi	Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü	Klasik Kemençenin İcra Tekniğine Yönelik Yapılan Çalışmalar
Klasik Kemençe'de Saz Semaillerinin III. Hanelerinin İcrasına Yönelik Alıştırmalar ve Eğitimde Uygulanabilirliği	Gamze Nevra Köroğlu	2017	Doktora Tezi	Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü	Klasik Kemençenin Eğitimine Yönelik Yapılan Çalışmalar
Türk Müziği Konservatuarlarında Çalgı Eğitim Ortaöğretim Bölümü 4 Telli Kemençe Eğitimine Yönelik Makamsal Etüt Önerileri	Pınar Çakı	2017	Yüksek Lisans Tezi	Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü	Klasik Kemençenin Eğitimine Yönelik Yapılan Çalışmalar
Kemençe, Tanbur, Ud, Kanun ve Bağlama çalgılarının 20.Yüzyılda Geçirdiği Fiziksel Değişimler	Zeki Yıldırım	2019	Doktora Tezi	İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü	Klasik Kemençenin Yapısına Yönelik Yapılan Çalışmalar
Kemençe Tınısının Spektrum Analizi Yöntemiyle İncelenmesi	Orçun Güneşer	2019	Yüksek Lisans Tezi	Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü	Klasik Kemençenin Yapısına Yönelik Yapılan Çalışmalar
Tanburî Cemil Bey'e Ait On Kemençe Taksimindeki Çarpma Teknikleri, Nüansları ve Kullanım Özellikleri	Dilan Gönül	2020	Yüksek Lisans Tezi	Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü	Klasik Kemençenin İcra Tekniğine Yönelik Yapılan Çalışmalar
Keman Etütlerinin klasik kemençe eğitiminde kullanılabilirliğinin değerlendirilmesi	Çisil Özyaman	2020	Yüksek Lisans Tezi	Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü	Klasik Kemençenin Eğitimine Yönelik Yapılan Çalışmalar
Türk Müziği'nde Klasik Kemençe İcrasında Kullanılan Metotların Değerlendirilmesi	Gizem Şahin	2021	Yüksek Lisans Tezi	Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü	Klasik Kemençenin Eğitimine Yönelik Yapılan Çalışmalar
İhsan Özgen'in Kemençe Taksimlerinin İncelenmesi ve Yeni İcralarda Kullanılması	Cüneyt Öbek	2022	Sanatta Yeterlik Tezi	Haliç Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	Klasik Kemençenin İcra Tekniğine Yönelik Yapılan Çalışmalar
Üç Telli Klasik Kemençe Sazında Transpozisyon Uygulamaları	Emre Erdal	2023	Yüksek Lisans Tezi	Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü	Klasik Kemençenin İcra Tekniğine Yönelik Yapılan Çalışmalar
Klasik Kemençe İcrasında Fahire Fersan'ın Solo ve Birlikte Seslendirme Anlayışının Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma	Elif Yıldırım Afacan	2023	Yüksek Lisans Tezi	Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü	Klasik Kemençenin İcra Tekniğine Yönelik Yapılan Çalışmalar
Türk Müziği Klâsik Kemençe İcrasında Nota İcrâ Farklılığı, Aleko Bacanos Örneği	Mehmet Bahattin Acar	2023	Yüksek Lisans Tezi	Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü	Klasik Kemençenin İcra Tekniğine Yönelik Yapılan Çalışmalar
Klasik Kemençe Çalgısında Soft-Potansiyometre Uygulamasına İlişkin Bir İnceleme	İlker İnan Ertenli	2023	Yüksek Lisans Tezi	Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü	Klasik Kemençenin İcra Tekniğine Yönelik Yapılan Çalışmalar

Klasik Kemençenin İcra Tekniğine Yönelik Yapılan Lisansüstü Çalışmalar

Başar Çelik'in (1995) yüksek lisans tez çalışmasında, kemençevî adaylarına, klasik kemençe çalgısının virtüözü olan Tanburî Cemil Bey'in icralarındaki üslup ve icra tekniklerinin özellikleri tanıtılarak adayların kendi icralarında bu özellikleri uygulayabilmeleri için kaynak teşkil etmek amaçlanmıştır. Bu çalışmada, Tanburî Cemil Bey'in hayatı ve mûsikî şahsiyeti ile birlikte klasik kemençe çalgısındaki icra tekniğinin özellikleri ve üslubu, Cemil Bey'in icra tavrını ortaya koyan taksimler ve icra ettiği eserler üzerinden örnekler verilerek ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Eruzun'un (1997) yüksek lisans tez çalışmasında, klasik kemençede icra tekniğinin daha fazla gelişmesi yönünde ihtiyaç olduğu tespitiyle kemençe eğitimine katkı sağlamak amaçlanmıştır. Çalışmada belirlenen bu amaca yönelik geleneksel icranın teknik gelişime etki edeceği düşüncesiyle Tanburî Cemil Bey' in farklı Türk müziği formlarından seçilen saz eserlerini icra ettiği ses kayıtlarının notaya alınarak Cemil Bey'in icra teknikleri ve üslup özellikleri incelenmiştir. Çalışmada, araştırmacı tarafından Tanburî Cemil Bey'in klasik kemençe ile icra

ettiği saz eserleri ile dönemin basılı notaları arasında icra-nota farklılığı tespit edilmiştir. İcranın notadan farklı olmasının Cemil Bey'in tavrı unsurlarından biri olduğu belirtilerek çalışma kapsamında nota dışı icra incelenmiştir.

Ersu'nun (2006) yüksek lisans tez çalışmasında, dört telli kemençenin Türk müziği icrasına katkılarının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, kemençenin tarihçesi hakkında bilgi verildikten sonra dört telli kemençenin doğuşu, üç ve dört telli kemençenin anatomik açıdan karşılaştırılması ve dört telli kemençenin sağladığı avantajlar başlığı altında konu detaylandırılmıştır. Çalışmada, üç ve dört telli kemençenin özellikleri ayrı ayrı analiz edilerek elde edilen bulgular karşılaştırılmış olup konu ile ilgili yapılan görüşmelerde sorulan sorularla çalışma desteklenmiştir.

Gunca'nın (2007) sanatta yeterlik tez çalışmasında, ney ve tanbur çalgısı ile birlikte klasik kemençenin tarihçesi, fiziksel özellikleri ve icra özelliklerinin ayrıntılı olarak incelenmesine yer verilmiştir. Çalışmada, Türk müzikisinin öğretiminde meşk usulünün esas alınması ve yazıya önem verilmemiş olmasının, müziğin gelecek nesillere sağlıklı bir şekilde aktarılmasında sorun teşkil ettiği ve bu sorunun çözümü için orkestradaki yazım tekniklerinin kullanılmasının icracıya her türlü olanak sağlayacağı ifade edilmiştir. Bu doğrultuda çalışmada, icrayı oluşturan faktörlerin ortaya çıkması ve icra-nota farklılıklarının belirlenmesi yönünde nota üzerinde örneklemeler sunulup çalışma kapsamında iki bölümden oluşan bir eser bestelenerek stüdyo ortamında kaydedildiği belirtilmiştir.

Özdemir'in (2007) yüksek lisans tez çalışmasında, klasik kemençenin yapısal özelliklerinin ve icra tekniğinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma içerisinde, kemençenin icra tekniklerine yönelik örnek etütlere yer verilmiştir. Geleneksel tavra sahip olan kemençevîlerin taksimlerde ve saz eserlerinde kullandığı icra tekniklerinin yapılmış olan kayıtlar aracılığıyla analiz edilmesi, icradaki süsleme tekniklerinin ve belirlenen taksim ve örnek eserlerin sağ ve sol el teknikleri açısından incelenerek klasik kemençenin geleneksel icra özelliklerinin ortaya çıkarılması çalışmanın alt amaçlarını ve önemini yansıtmaktadır.

Çolakoğlu'nun (2008) doktora tez çalışması, klasik kemençenin icra tekniğine yönelik yapılan çalışmalar başlığı altında analiz edilecek olmasıyla birlikte içeriği bakımından kemençenin tarihi ve yapısına yönelik yapılan çalışmalar başlıkları altında da incelenebilecek özelliğine sahiptir. Bu çalışmada, armudî biçimde olan ve turnakların tellere temasıyla icra edilen yaylı çalgıların icra edildikleri müzik türlerini, icra tekniklerini ve tarihsel gelişimini kazandıkları sosyal kimlik ve karşılıklı etkileşim bağlamında incelemek amaçlanmıştır. Müzik analizi, alan çalışması ve tarihsel inceleme yöntemlerinin kullanıldığı tez çalışmasında elde edilen bulgular araştırmacı tarafından sosyoloji tabanında değerlendirilmiştir.

Tuncel'in (2008) yüksek lisans tez çalışması, klasik kemençe çalgısının eser icrasındaki teknik zorlukların aşılmasında uygulanabilecek yöntemleri kapsamaktadır. Çalışmada, klasik kemençe icrasında kullanılan parmak pozisyonları ve yay bağları konusu ele alınmıştır. Bu doğrultuda; araştırmacı tarafından Türk müzikîsinin peşrev, saz semaisi ve zeybek formlarından seçilen örnek eserler üzerinde yapılan uygulamalarla, daha önce klasik kemençe çalgısı üzerinde bilimsel olarak ele alınmamış olan yay bağları ve parmak pozisyonları ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir.

Toptaş'ın (2008) yüksek lisans tez çalışması, klasik kemençenin icra tekniğine yönelik yapılan çalışmalar başlığı altında analiz edilecek olmasıyla birlikte içeriği bakımından kemençenin tarihi ve yapısına yönelik yapılan

alışmalar başlıkları altında da incelenilme özelliğine sahiptir. “Alto Kemeçe” hakkında yapılan bu çalışma biyografik özellik de göstermektedir. Çalışmada, Kemeçe algısının tarihçesi ve yapısı hakkında bilgi verilmesinin yanı sıra, çalgının icra özellikleri de tespit edilerek bu tespitlerin, orkestrasyon çalışmalarına kaynak olabilecek nitelikte olduğu vurgulanmıştır.

Sever’in (2008) yüksek lisans tez çalışmasında, Tanbûrî Cemil Bey’in klasik kemeçe icralarındaki icra-nota farklılığının tespit edilerek incelenmesi ile birlikte icra tekniğinin özellikleri incelenerek tavrı ve üslûbunun ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu doğrultuda çalışma içerisinde, Tanbûrî Cemil Bey’in Türk müziğinin farklı formlarında icra etmiş olduğu bazı eserlerin notaya alınarak sonuçları tablo hâline getirildikten sonra analiz edilip yorumlandığı görülmektedir.

Türkmen’in (2009) doktora tez çalışmasında, müzik alanında ağdaş çalgı tekniklerinin, kemeçe, ud, kanun, ney gibi Türk müziği çalgılarına uygulanabilirliği ve bu çalgılara has tekniklerin nota yazımlarına yönelik öneriler geliştirilmesi konusu incelenmiştir. Bu çalışmanın amacının, ağdaş müzik ve Türk müziği alanındaki müzisyenlerin iletişimlerini güçlendirebilecek ortak bir terminolojinin oluşmasına katkıda bulunmak olduğu belirtilmiştir. Bu amaç doğrultusunda, çalışma içerisinde geleneksel Türk müziği algılarının yapısı ve teknik özellikleri, icracıların görüşlerinin de değerlendirilmesiyle analiz edilmiştir.

Halili’nin (2011) yüksek lisans tez çalışmasında, Türk mûsikisinde klasik kemeçe çalgısının en önemli icracılarından biri olan ve üç telli kemeçe icrasının yanı sıra dört telli kemeeyi de Türk mûsikisine kazandırmış olan Cüneyt Orhon’un kemeçe icrasının özellikleri araştırmacı tarafından analiz edilmiştir. Araştırma yöntemi olarak kaynak taraması, kişisel görüşme ve müzikal analiz yöntemlerinin kullanıldığı bu çalışmada, Cüneyt Orhon’un hayatı ve icracı kimliği, kemeçe taksimlerinin analizi, üç ve dört telli kemeçe ile icra ettiği saz eserlerinin analizi, klasik kemeçe icrasının özellikleri gibi hususlar başlıklar hâlinde ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Esen’in (2014) sanatta yeterlik tez çalışmasında, araştırmacı tarafından klasik kemeçe taksimlerindeki değişikliklerin postmodern anlayışlar bağlamında incelenmesini amaçlanmıştır. Çalışmanın diğer bir amacı ise Türk mûsikisinde postmodern anlayışın incelenmesi ve bu anlayışın kemeçe taksimleri üzerindeki etkisinin araştırılması olduğu ifade edilmiştir. Bu çalışmanın, klasik kemeenin icra tekniği ve eğitimine ışık tutacak olması, kemeevî adayları için kaynak niteliği taşması, kemeçe eğitimi için günümüz ekollerinin incelendiği ilk çalışma olması yönü vurgulanmıştır.

Gönül’ün (2020) yüksek lisans tez çalışmasında, klasik kemeçe icrasında kullanılan çarpma tekniklerinin yapısal özelliklerinin Tanbûrî Cemil Bey’in on taksimi üzerinde analiz edilmesi amaçlanmıştır. Bu amaca yönelik araştırmacı tarafından betimsel araştırma yöntemi ve genel tarama modelinin kullanıldığı çalışmada, Tanbûrî Cemil Bey’in icra ettiği on taksimi notaya alındıktan sonra icradaki çarpma teknikleri ve nüanslar ortaya çıkarılmıştır.

Öbek’in (2022) sanatta yeterlik tez çalışmasında, İhsan Özgen’in acemkürdî ve isfahan makamında icra etmiş olduğu taksimleri, icra ve kompozisyon bakımından incelenerek icra teknikleri ve tavrını belirleyen unsurları bilimsel analizlerle ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırmacı tarafından, çalışma için belirlenen taksimler ayrıntılı şekilde notaya alınmış ve ayrı ayrı incelenmiştir. Çeşitli bilimsel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı bu çalışmada, İhsan Özgen’in tavrını belirleyen unsurlar analiz edilerek somutlaştırılmış ve belirlenen unsurların yeni icralara katkısı değerlendirilmiştir.

Erdal'ın (2023) yüksek lisans tez çalışmasında, üç telli klasik kemençe ile yapılan transpoze icrada kullanılması en uygun parmak pozisyonlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, araştırmacı tarafından Tanbûri Cemil Bey tarafından peşrev ve saz semâisi formlarında bestelenmiş olan ferahfeza, muhayyer ve ısfahan makamlarındaki altı eserde bolâhenk, sipürde, kız ve mansur akortlarda transpozisyon uygulaması yapılmıştır. Çalışma, klasik kemençe icracılarının öğrenim sürecini hızlandırabilmeleri ve çalgılarını daha verimli kullanabilmelerine; transpoze icrada karşılaşılan teknik sorunların çözülmesi için yöntemlere ve bu yöntemlerin uygulanış şekline dair bilgiler içermektedir.

Yıldırım Afacan'ın (2023) yüksek lisans tez çalışmasında, Türk mûsikîsi kemençe icracısı Fahire Fersan'ın kemençe icralarında üslûp ve tavrını belirleyen unsurların belirlenerek ortaya çıkartılması amaçlanmıştır. Uzman görüşleriyle de desteklenen bu çalışmada, Fahire Fersan tarafından icra edilen ve araştırmacının ulaşabildiği eserler notaya alınarak icra tavrını oluşturan unsurlar ile solo ve birlikte icra ettiği peşrev, saz semaisi ve taksim formlarındaki icra özellikleri ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Acar'ın (2023) yüksek lisans tez çalışmasında, klâsik kemençe icrasında üslûp ve tavır oluşturan öğelerin, eserlerde kullanılan yorum ve ifade unsurları ele alınarak, yazılı kaynaklara katkı sağlamak amacıyla ayrıntılı bir şekilde incelendiği görülmektedir. Bu amaç doğrultusunda, Türk müziğinde klasik kemençe çalgısının icra tavırlarından biri olan Rum kemençe icra ekolünün icra özellikleri ve ifade unsurları araştırmacı tarafından ulaşılabilen kayıtlar aracılığıyla notaya alınarak incelenmiştir. Çalışmada, Aleko Bacanos'un eser icralarında kullandığı ifade unsurları, perde anlayışı ve dönemindeki icra özellikleri ile icra-nota farklılıkları tespit edilerek üslûp ve tavır özelliklerinin somutlaştırılması hedeflenmiştir.

Ertenli'nin (2023) yüksek lisans tez çalışmasında, klasik kemençe çalgısının, bir midi kontrolcüye dönüştürülerek, sanal çalgı çalma ortamına aktarılmasında uygulanabilecek yöntem ve teknikler incelenmektedir. Çalışma içinde; klasik kemençe, elektronik bileşenler ve kullanılan yazılımlar tanıtılarak genel özelliklerden bahsedilmiştir. Tezin konusunu oluşturan elektronik bileşenlerin devre bağlantılarına, yazılan kodlara, yazılımlara ve bunların çalgı üzerine uygulanışlarına da ayrıntılı olarak yer verilmiştir.

Klasik Kemençenin Eğitimine Yönelik Yapılan Lisansüstü Çalışmalar

Çakmakoğlu'nun (2003) yüksek lisans tez çalışması, klasik kemençe hakkında genel bilgiler ile bu bilgiler doğrultusundaki fotoğraflı açıklamalar ve kemençe eğitiminde uygulanmak üzere oluşturulmuş etütleri kapsamaktadır. Çalışma, kemençe eğitiminde sistemli çalışmaların yaygın olmayışı sebebiyle Türk müziği konservatuvarlarında başlangıç seviyesi eğitiminde kullanılmak üzere ve kemençe metodunun oluşturulmasına hazırlık sağlaması amacıyla oluşturulmuştur. Makamsal etütlerin yanı sıra teknik etütlerin de yer aldığı bu çalışma; kemençenin temel eğitimi, yay tekniği kazandırma, seslerin klavye üzerindeki yeri, hızlı çalma tekniği üzerine çalışmaların yaptırılması ve kemençede kullanılabilir beş pozisyonun öğretimi üzerine hazırlanmıştır.

Özgen'in (2006) sanatta yeterlik tez çalışmasında, klasik kemençe çalgısında modern icra için eğitim yöntemleri incelenerek etütler oluşturulduğu görülmektedir. Bu çalışmada, klasik kemençede kullanılacak eğitim yöntemleri tasnif edilerek Türk mûsikîsi repertuarı dışında farklı müzik türlerindeki eserlere hazırlık sağlaması amacıyla hazırlanan etütler yer almaktadır. Klasik kemençe icracıları ve etüt çalışması yapacak olan diğer araştırmacılar kaynak niteliği taşıması hedeflenen çalışmada, bazı etütlerin uygulamalarına yer verilmiştir.

Eruzun Özel'in (2006) sanatta yeterlik tez çalışmasında, Türk mûsikîsi çalgı eğitiminde sistemli bir metot gerekliliği düşüncesi ile asıl olarak üç telli klasik kemançe eğitimi başlangıç seviyesinde olanlar için teknik problemlerin kısa zamanda giderilmesine yönelik bir kaynak teşkil etmesi amaçlandığı belirtilmektedir. Bu çalışmada, araştırmacı tarafından üç telli klasik kemançe eğitimi alan öğrencilere egzersiz ve etüt denemeleri yapılarak öğrenmede ve beceride en kısa sürede gelişim sağlayabilen yöntemler esas alınmıştır. Toplanan veriler doğrultusunda, üç telli kemançe eğitiminin seviye düzeyleri belirlenerek üç aşamada yapılması gerekliliği tespit edilmiştir.

Kaya'nın (2012) sanatta yeterlik tez çalışmasında; dört telli kemançe eğitiminde usta icracılık bağlamında repertuar belirlemek ve belirlenen beş eser için çalım önerileri sunarak usta icracılığın önemini vurgulamak amaçlanmıştır. Çalışma içerisinde bu eserlere uygun yay ve çalma teknikleri nota üzerinde belirtilerek etütler yazılmıştır. Çalışma iki kısımda gerçekleştirilmiş olup birinci kısım kullanıldığı kemançe icracılığı ve kemançe eğitimi konuları ile ilgili Türkiye'de ileri gelen uzman kişiler ile yapılan görüşmelerden; ikinci kısım ise seçilen beş eserin çalım önerilerinin hazırlanmasından oluşmaktadır.

Köroğlu'nun (2017) doktora tez çalışmasında, kemançe eğitiminde saz semâisi formundaki eserlerin üçüncü hanelerinin icra edilmesine yönelik etütlerin, öğrenci başarıları üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 2015-2016 yılında konservatuvarlarda klasik kemançe bölümünde görev yapan yedi adet öğretim elemanı ile altı adet klasik kemançe öğrencisi oluşturmuştur. Deneysel aşama için farklı makamlardaki saz semâilerinin üçüncü hanelerinin icra zorluklarının makam geçişleri ve pozisyondan kaynaklandığı; bu durumun ise öğrencilerin icradaki başarılarını olumlu yönde etkilediği tespit edilmiştir.

Çakı'nın (2017) yüksek lisans tez çalışmasında, Türk mûsikîsi konservatuvarı ortaöğretim seviyesinde 4 telli kemançe eğitimi alan öğrencilerin eğitimlerine destek olacak nitelikte hazırlanan makamsal etüt önerilerinde bulunulması amaçlanmıştır. Çalışmanın içeriği hazırlanırken ortaöğretim seviyelerine göre müfredattaki makam sıralaması göz önünde bulundurularak ikinci ve üçüncü sınıfa yönelik etütler, farklı makamlarda ve yirmi dördü ses sistemi ile bolâhenk akort düzeni baz alınarak hazırlanmıştır.

Özyaman'ın (2020) yüksek lisans tez çalışmasında, kemançenin eğitime yönelik kullanılan yöntemlerin yanında, kemançe icracılarının çalgılarına olan ilgi ve başarılarını arttırarak öğrenme süreçlerini hızlandırabilmeleri, çalgılarını daha verimli kullanabilmeleri adına kemançeye uyarlanan Batı müziği keman etütlerinden faydalanılarak klasik kemançe eğitime katkı sağlanması amaçlanmıştır. Çalışmanın alt amacının ise, etütlerinin kullanılmasına yönelik görüş ve önerilerden yararlanarak, klasik kemançe eğitiminde kullanılacak bir metot oluşumuna katkı sağlamak olduğu ifade edilmiştir.

Şahin'in (2021) yüksek lisans tez çalışmasında, klasik kemançe çalgısının eğitiminde kullanılan metotların analiz edilerek bu metotlardaki benzer ve farklı yönlerin belirlenmesi ve kemançe eğitime yönelik çalışmalara katkı sağlanması amaçlanmıştır. Çalışmada; Hasan Esen, Aslıhan Eruzun Özel ve Beril Çakmakoglu & Mehmet Yalgin tarafından yazılan klasik kemançe metotları incelenerek Türk mûsikîsi klasik kemançe icracılığının gelişimi ve diğer yönleri belirlenerek uzman görüşleriyle birlikte değerlendirilmiştir.

Klasik Kemençenin Tarihine Yönelik Yapılan Lisansüstü Çalışmalar

Önüter'in (1989) yüksek lisans tez çalışmasında, klasik kemençenin şekli, yapısı ve tarihi gelişimi, çalış ve tutuş pozisyonları, klasik kemençe icracılarının şahsî yaşamları ve mûsikî kişilikleri, dört telli kemençe denemeleri ile ilgili ayrıntılı bilgi verilmiştir. Bu çalışmada, geleceğe dönük çalışmaların yapılabilmesi için klasik kemençenin ve Türk mûsikîsinin tarihinin bilinmesi ve mûsikînin öz güzelliğinin korunabilmesi için kaynak niteliği taşıması amaçlanmıştır.

Buyruklar'ın (1994) yüksek lisans tez çalışmasında, klasik kemençenin tarihi ve gelişimini hakkında bilgi verilmesi, yapım tekniğiyle birlikte dört telli kemençenin yapımının anlatılması, çalışmanın klasik kemençeyle ve bu çalgının yapımıyla ilgilenenler için kaynak niteliği taşıması amaçlanmıştır. Araştırma ve uygulamaya dayalı bu çalışmada, araştırmacı tarafından teorik ve deneysel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Bu tez çalışması içerik olarak klasik kemençenin tarihi ile birlikte yapısal özelliklerini de kapsamaktadır.

Özcan'ın (2008) yüksek lisans tez çalışması, yaylı çalgıların evrim süreci konusunda yeterli kaynağın bulunmaması düşüncesi ile konu hakkında yetkin kişilerin görüşleri alınarak oluşturulmuş ve bu doğrultuda çalışmaya bilimsel ve tarihi bir boyut kazandırılmak istenmiştir. Zaman içinde toplumun sosyal, coğrafi, psikolojik durumunun değişimine göre çalgıların da evrim geçirmesinden hareketle yapılan bu çalışmanın, yaylı çalgıların evrimi ile ilgili konservatuvar ve müzik okulları öğrencileri ile birlikte tüm araştırmacılar için kaynak niteliğinde olması amaçlanmıştır.

Klasik Kemençenin Yapısına Yönelik Yapılan Lisansüstü Çalışmalar

Birecikli'nin (2000) yüksek lisans tez çalışmasında, Türk müziğinin ve klasik kemençenin gelişimine katkı sağlamak amaçlanmıştır. Bu çalışmada, klasik kemençe çalgısı teknik yapı, tarihi gelişim ve enstrümantasyon yönünden incelenmiştir. Çalışma içerisinde bestesi Tanbûrî Cemil Bey'e ait olan ve Cemil Bey'in klasik kemençe ile icra ettiği Ferahfeza saz semaisi araştırmacı tarafından notaya alınmıştır. Çalışmada vurgulanan en önemli kavramın "enstrümantasyon" olduğu görülmektedir. Bu kavram üzerine çalışma yapılmasının müziğin, enstrümanların, icraların ve kompozitörlerin gelişimi ve değişimi üzerinde olumlu etki sağlayacağı vurgulanmıştır.

Yıldırım'ın (2019) doktora tez çalışmasında, başlıkta geçen Türk müziği çalgıları araştırmacı tarafından yapısal olarak incelenmiştir. Bu çalışmanın amacı; çalışmaya konu olan bu çalgıların zaman içerisindeki gelişimi ve değişimi ile birlikte icracı, yapımçı ve bestecilerin bu çalgıların gelişimine olan katkılarını tespit etmektir. Yazılı kaynaklara ulaşabilmek adına çalışma araştırmacı tarafından yirminci yüzyıl ile sınırlandırılmıştır.

Güneşer'in (2019) yüksek lisans tez çalışmasında, farklı kemençe icracılarının tercihen en fazla kullandıkları kemençeleri ile icralarındaki tınsal özelliklerinin analiz edilip karşılaştırılarak birbirine benzer veya farklı yönlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada, araştırmacı tarafından yöntem olarak ses kayıt ve spektrum analizi yöntemi kullanıldığı ve bu yöntemin ilgili alanda yapılacak olan diğer çalışmalar için örnek teşkil edebileceği ve toplanan veriler sonucunda karşılaştırmalı bir değerlendirme yapıldığı belirtilmektedir. Bu çalışmada, klasik kemençenin tınsal karakterini analiz etmek için günümüzün önemli kemençe icracılarından Derya Türkan, Aslıhan Eruzun Özel, Lütfiye Özer ve Furkan Bilgi'nin kemençe icralarının kayıtları kullanılmıştır.

Yapılan bu çalışmada, klasik kemençe ile ilgili yapılmış olan lisansüstü tez çalışmaları ile birlikte hazırlanmakta olan 1 adet yüksek lisans tez çalışmasına ulaşılmıştır. Kekeç (2023) tarafından hazırlanmakta olan

yüksek lisans tez çalışmasında; Alekos Bacanos ve Lambros Leondaridis örnekleriyle klasik kemeenin İstanbul ve Atina şehir müziği içindeki kullanımına odaklanıldığı ifade edilmektedir.

SONUÇ

Klasik kemeçe ile ilgili yapılmış olan lisansüstü tez çalışmalarının içerik yönünden incelenmesine yönelik yapılan bu çalışmada elde edilen verilere göre;

Türk mûsikîsinin en önemli yaylı çalgılarından biri olan klasik kemeçe çalgısının köklü bir tarihi ve ayırt edici yapısal özelliklerinin bulunmasına rağmen konu ile ilgili yapılan lisansüstü tez çalışmaları incelendiğinde çalgının tarihine ve yapısına yönelik yapılan çalışmaların, icra tekniği ve eğitimine yönelik yapılan çalışmalara oranla daha az olduğu tespit edilmiştir. İncelenen tez çalışmalarında, klasik kemeçe ile ilgili en fazla çalışmanın yüksek lisans programı dâhilinde ve klasik kemeenin icra tekniğine yönelik yapıldığı görülmüştür.

Yapılan bu çalışma için belirlenen konu doğrultusunda; yapılmış olan 22 adet yüksek lisans tezi, 6 adet sanatta yeterlik tezi ve 4 adet doktora tezi ile birlikte hazırlanmakta olan 1 adet yüksek lisans tez çalışmasına ulaşılmıştır. Yapılan çalışmaların yıllara göre dağılımının değişkenlik göstermesiyle birlikte 2019 yılı itibarıyla klasik kemeenin farklı alanlarına yönelik yapılan tez çalışmalarının sayısında artış olduğu görülmektedir.

Klasik kemeenin icra tekniğine yönelik yapılan lisansüstü çalışmalar incelendiğinde, en fazla yüksek lisans tez çalışması yapıldığı tespit edilmiştir. Bu konu kapsamında 13 adet yüksek lisans tezi, 3 adet sanatta yeterlik tezi ve 2 adet doktora tezi çalışmasına rastlanmıştır. Yapılan çalışmalarda üç ve dört telli kemeede geleneksel icra teknikleri, klasik kemeenin ileri gelen icracılarının farklı formlardaki eserlerde yaptığı icraların özellikleri ve kemeçe icrasına katkıları ile birlikte klasik kemeçe icrasında pozisyon ve transpozisyon uygulamaları, nota-icra farklılığı gibi konular ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Klasik kemeenin eğitimine yönelik yapılan lisansüstü çalışmalar incelendiğinde, araştırmacılar tarafından en fazla yüksek lisans tez çalışması yapıldığı tespit edilmiştir. Bu konu kapsamında 4 adet yüksek lisans tezi, 3 adet sanatta yeterlik tezi ve 1 adet doktora tezi çalışması yapıldığı görülmektedir. Yapılan çalışmalarda üç ve dört telli kemeenin eğitim yöntemleri, etüt önerileri ve metot çalışmaları, pozisyon ve transpozisyon uygulamaları için oluşturulan etüt çalışmalarına yer verildiği saptanmıştır.

Klasik kemeenin tarihine yönelik yapılan lisansüstü çalışmalar incelendiğinde, konu ile ilgili 3 adet yüksek lisans tez çalışmasının yapıldığı tespit edilmiştir. Yaylı algıların evrimi, kemeenin tarihi gelişimi ve geçmişten günümüze kadar olan fiziksel değişimi klasik kemeede eğitime yönelik çalışmaların konusunu oluşturmaktadır.

Klasik kemeenin tarihine ve yapısına yönelik yapılan çalışmaların az olmasıyla birlikte ilgili alanda sanatta yeterlik ve doktora tezi çalışmalarının yetersizliği dikkat çekmektedir. Klasik kemeenin yapısına yönelik yapılan lisansüstü çalışmalar incelendiğinde ise konu kapsamında 3 adet yüksek lisans tez çalışmasına ulaşılabilmektedir. Yapılan çalışmalarda içerik olarak kemeenin teknik yapısı, yapımı, fiziksel özellikleri konuları analiz edilmiştir.

Klasik kemeçe ile ilgili yapılmış olan lisansüstü tez çalışmaları ile birlikte hazırlanmakta olan 1 adet yüksek lisans tez çalışmasının olduğu tespit edilmiştir. Bu tez çalışmasının ulaşılabilen bilgileri incelendiğinde, içerik yönünden klasik kemeenin icra tekniği, tarihi ve yapısı gibi konuları kapsayan disiplinler arası çalışmalar olduğu görülmektedir. Bu çalışmaların, klasik kemeçe çalgısıyla ilgili farklı bakış açıları getirebileceği ve alana olumlu yönde katkı sağlayacağı düşünölmektedir.

KAYNAKÇA/REFERENCES

- Acar, M.B. (2023). *Türk Müziği Klâsik Kemeçe İcrasında Nota İcrâ Farklılığı, Aleko Bacanos Örneği*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Başar Çelik, B. (1995). *Tanbûri Cemil Bey'in Kemeçe İcrasının Özellikleri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Birecikli, M.A. (2000). *Enstrümantasyon Açısından Klasik Kemeçe*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Buyruklar, A.T. (1994). *Klasik Kemeçenin Tarihi Gelişimi ve Dört Telli Kemeçenin Yapımı*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çakı, P. (2017). *Türk Müziği Konservatuvarlarında Çalgı Eğitim Ortaöğretim Bölümü 4 Telli Kemeçe Eğitime Yönelik Makamsal Etüt Önerileri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çakmakoğlu, B. (2003). *Kemeçe Eğitimi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Çolakoğlu, G. (2008). *Anadolu'dan Balkanlara Armudî Biçimdeki Kemeçeler: Tarih, Teknik ve Geleneksel İcrasına İlişkin Karşılaştırmalı Bir Analiz*. (Yayımlanmamış doktora tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Erdal, E. (2023). *Üç Telli Klasik Kemeçe Sazında Transpozisyon Uygulamaları*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Ersu, D. (2006). *4 Telli Klasik Kemeçenin Türk Müziğindeki İcrâya Katkıları*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ertenli, İ.İ. (2023). *Klasik Kemeçe Çalgısında Soft Potansiyometre Uygulamasına İlişkin Bir Çalışma*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Antalya.
- Eruzun Özel, A. (2006). *Üç Telli Klasik Kemeçe Eğitime İlişkin Bir Yöntem*. (Yayımlanmamış sanatta yeterlik tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Eruzun, A. (1997). *Tanbûri Cemil Bey'in Kemeçe ile Eser İcrâsı Üzerine Bir Çalışma*. (icra-nota farklılığı). (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Esen, B. (2014). *XX. Yüzyılın İkinci Yarısında Postmodern Yaklaşımlar Gösteren Kemeçe Taksimlerinin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış sanatta yeterlik tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Isparta.
- Gönül, D. (2020). *Tanbûri Cemil Bey'e Ait On Kemeçe Taksimindeki Çarpma Teknikleri, Nüansları ve Kullanım Özellikleri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Gunca, A. (2007). *Kemeçe, Ney ve Tanbur İçin Orkestral Yazım Tekniği*. (Yayımlanmamış sanatta yeterlik tezi). Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Güneşer, O. (2019). *Kemeçe Tınısının Spektrum Analizi Yöntemiyle İncelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Halili, S. (2011). *Cüneyd Orhon' un Kemeçe İcrâsının Özellikleri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kaya, F. (2012). *Dört Telli Klasik Kemeçe Eğitiminde Usta İcrâcılığa Yönelik Dağar ve alma Önerileri*. (Yayımlanmamış sanatta yeterlik tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Kekeç, F. (2023). *İstanbul ve Atina Şehir Müziğinde Kemeçe: Alekos Bacanos ve Lambros Leondaridis Örneği*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Koroğlu, G.N. (2017). *Klasik Kemeçe'de Saz Semailerinin III. Hanelerinin İcrâsına Yönelik Alıştırmalar ve Eğitimde Uygulanabilirliği*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Öbek, C. (2022). *İhsan Özgen'in Kemeçe Taksimlerinin İncelenmesi ve Yeni İcralarda Kullanılması*. (Yayımlanmamış sanatta yeterlik tezi). Haliç Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Önüter, F. (1989). *Kemeçe'nin Tarihi Gelişimi, Kemeçe Üzerinde Araştırma ve Düşünceler*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özcan, A.T. (2008). *İkliğ-Rebap-Kemeçe-Keman: Yaylı algı Evrimi ve Müziği*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Özdemir, S. (2007). *Klasik Kemeçe'de Geleneksel İcrâ Teknikleri Üzerine Bir Araştırma*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Özgen, N. (2006). *Klasik Kemeede Eğitim Yöntemleri ve Modern İcrâ İçin Etütler*. (Yayımlanmamış sanatta yeterlik tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özyaman, . (2020). *Keman Etütlerinin Klasik Kemeçe Eğitiminde Kullanılabilirliğinin Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur.
- Sever, S. (2008). *Tanbûrî Cemil Bey'in Klasik Kemeçe ile Eser İcrâsının Özellikleri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Şahin, G. (2021). *Türk Müziğinde Klasik Kemeçe İcrasında Kullanılan Metotların Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Toptaş, . (2008). *Alto Kemeçe*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Tuncel, E. (2008). *Klasik Kemençe Sazında Pozisyon ve Yay Bağlarının İncelenmesi (Saz Semaisi, Peşrev ve Zeybek Formları Üzerinde Parmak Pozisyonları ve Yay Bağları Uygulanarak Bu Çalışmanın Klasik Kemençe Sazına Getireceği Faydaların Belirlenmesi)*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Türkmen, O. (2009). *Çağdaş Çalgı Tekniklerinin Kemençe, Ud, Kanun ve Neye Uyarlanması*. (Yayımlanmamış doktora tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2011). *SPSS uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Yıldırım Afacan, E. (2023). *Klasik Kemençe İcrasında Fahire Fersan'ın Solo ve Birlikte Seslendirme Anlayışının Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, Z. (2019). *Kemençe, Tanbur, Ud, Kanun ve Bağlama Çalgılarının 20. Yüzyılda Geçirdiği Fiziksel Değişimler*. (Yayımlanmamış doktora tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- YÖK (Yükseköğretim Kurulu). (2023). *Lisansüstü eğitim ve öğretim yönetmeliği*. Erişim tarihi: 09.10.2023 <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=21510&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>